

НАД РІКОЮ ІКВОЮ...

Дивним і несподіваним було знайомство із Миколою Костьовичем. Початок літа 1990 року. Разом із письменником-художником Миколою Тимчаком посеред спекотного поля, між селами Пlosка й Семидуби на Дубенщині, муруємо пам'ятника-дзвіницю козакам-богунцям, які полягли тут 1651-го.

Я тешу каменючка, із розчином подаю на риштування Миколі. Майже не перепочиваємо, спішимо, працюємо аж до заходу сонця. Сердимосся, коли хтось приходить чи приїжджає – і заважає. Зирк – знову якась машина незнайома. Горбатеньке щось, європейське, на «Запорожець» схоже, але – точно не українське.

– Доброго дня вам, хлопці! – виходить із легковика, ледь накульгуючи, вже доволі сивуватий чоловік.

– Добридень і Вам...

– А що то ви тут робите?..

Хоч не хоч, а мусимо розказувати, пояснювати, а він так хитро посміхається, примружує очі й, дивлячись на пощерблені середньовічні кам'яні хрести, каже тихо:

– Тут і каплиця буде... Тисячі люду прибуватиме сюди, позаяк ця місцина, кровію полита, варта всенародної пошани... – вийняв гаманця, дав три папіряних радянських червінців. – Нехай і моя лепта долучиться до святої справи... – та й поїхав.

Це вже через кілька днів ми дізналися, що то із Варшави приїжджав Микола Сивіцький. Письменник, вчений, просвітянин, журналіст, видавець, політв'язень сталінських концтаборів.

Це вже згодом – заприязнилися. А мені й Дмитрові Павличку навіть випала висока честь давати йому рекомендацію для

прийому до Спілки письменників України, і він, будучи громадянином Польщі, поповнив лави щойно створеної саме нашої Дубенської письменницької організації).

Як і годиться, кошти ми передали на місцевий, семидубський, просвітянський осередок, і вони справді започаткували благодійний фонд, завдяки йому вже височить серед поля ратного і каплиця. Приходять і приїжджають до Козацького Редуту тисячі й десятки тисяч – як з України, так і за кордону, лише Микола Сивіцький ніколи більше не навідається.

Місто Дубно. Майдан Незалежності. Велелюдне віче. Миколі Сивіцькому та

Григорієві Дем'янчуку вручають дипломи найперших лауреатів Дубенської Міжнародної літературно-мистецької премії імені Авеніра Коломийця. Бурхлива злива оплесків після його схвильованого виступу. Нарешті вшанували земляка. Нарешті Україна згадала про ще одного свого блудного сина, який, слава Богу, ніколи не блудив – ні словами, ні ділами, ні помислами. Про це сповідається у своїх «Записках сірого волиняка». Це не тільки цікавий автобіографічний нарис, але й цінний виклад польської політики на Волині з кінця 20-х до кінця 30-х років, внутрішньої боротьби санації з поміркованим «строніцтвом народовим» і зусиль української молоді в боротьбі за свою рідну культуру. Подаючи окремі образи подій, автор дуже вдало змальовує ці змагання, і зібране ним у цій книзі має вагоме значення для дослідника цього періоду нашої історії.

* * *

У січні 2004 року сумна звістка надійшла на мою домашню адресу з міста Варшави – на 87-му році життя перестало битися сер-

це Почесного громадянина міста Дубна, істинного українця Миколи Сивіцького.

Тернистою судилася йому доля. Проте він зумів прославити і рідний край, і всю Україну. Він майже кожного року приїжджав із далекої Варшави, разом з дружиною Улітою, до ріднокраю. Коли в червні 1993 року постановою Кабінету Міністрів України № 444 був створений Державний історико-культурний заповідник міста Дубна, пан Микола негайно став одним із найактивніших його громадських активістів. Тут започаткований його іменний фонд. Він, як неперевершений фахівець, долучився до підготовки та проведення ювілейної Міжнародної науково-теоретичної конференції «Дубно і Світ», присвяченої 900-річчю першої писемної згадки про місто Дубно, котра проходила 25-26 серпня 2000-го року.

На початку 2004-го з-над ріки Вісли на адресу Заповідника надійшов його останній лист: «Працівникам Дубенського Замку з директором Смоліним на чолі, членам Співки письменників України з Любою і Миколою Пшеничними

сердечні вітання від Уліти і Миколи Сивіцьких з Різдом і 2004 Роком.

Видавництво Ольжича перекладає «Dzieje» на «Історію», та я навряд чи дождуся – вода у лівому легеневі, з лікарні виписали на домашнє сушення – бояться віку. Уліта збирається в лікарню. То прощайте, усі Дубенчани. 20.XII-2003. Варшава».

Цей лист став прощальним. Кожне слово звучить як реквієм. Як заповіт. Як прохання. Як наказ – любити свій край, свою Україну: так, як він її любив. Дай, Боже, кожному з нас зробити бодай невеличку частинку того, що встиг зробити за своє многотрудне і подвижницьке життя Микола Сивіцький для рідної культури, для рідної історії, для рідної землі.

Безмежно сумує його кохана, ним оспівана, річка Іква... Невимовно журяться його діти... Заламує у тужливій скорботі руки калина на його колишньому батьківському обійсті – на мальовничому хуторі Заболоття, якого вже теж давним-давно нема... Такі люди, як він, не помирають... Вони переходять у Вічність...

Микола Пшеничний